

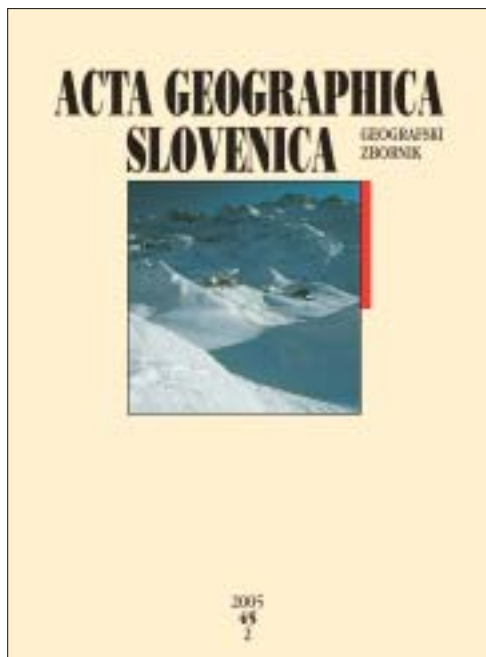
parka na Krvavcu. Dosedanja uspešna arheološka preučevanja so prinesla bogate izsledke o srednjeveški obljudenosti Krvavca in z rekonstrukcijo omogočajo nazorno predstavitev nekdanjega okolja. Arheološki park je arheološko zaščiteno območje, dopolnjeno s prvinami krajinske arhitekture, kjer so na prostem predstavljene arheološke ostaline na mestu odkritja.

Knjiga z dragocenimi in izvirnimi prispevki je obogatila naša dosedanja znanja in vedenja o gospodarskem in siceršnjem pomenu našega gorskega sveta vse od pradavnine do novega veka. Razprave nudijo tudi geografiji številne vzpodbude za razmislek o razvoju prikazanih območij in predelov, kakor tudi izziv za poglobljeno preučevanje visokogorskega sveta, kjer najrazličnejše človekove posege omejujejo številne naravne ovire in omejitve. Razprave so opremljene s potrebnim znanstvenim aparatom, preglednimi in nazornimi risbami, skicami, diagrami, kartogrami in fotografijami ter s krajšimi povzetki, ki jih je v nemščino prevedla Marija Javor Briški. Jezikovni pregled je opravila Ingrid Slavec Gradišnik. Knjigo je opremil Janez Suhadolc, oblikovala pa Milojka Žalik Huzjan. Raziskave in izid zbornika so podprli: slovenski odbor mednarodnega projekta »Železna pot – *Iron Route*« v okviru Interreg IIIb projekta za območje Alp, Občina Kamnik, »Vernar Consulting« z Bleda, Calcit iz Stahovice in Terme Snovik iz Tuhinjske doline.

Milan Natek

Acta geographica Slovenica/Geografski zbornik 45-2

Ljubljana 2005: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, sozaložnik SAZU, 132 strani, ISSN 1581-6613

V drugem zvezku 45. letnika revije *Acta geographica Slovenica/Geografski zbornik* so objavljeni nekateri prispevki, ki z vsebinsko zasnovno kažejo na novo, razširjeno in poglobljeno področje geografskih raziskovanj. Geografija kot aktualna prostorska znanstvena disciplina s sistematičnim preučevanjem sodobnih naravnih in socialno-gospodarskih pojavov in procesov širi razpon temeljnih spoznanj, ki

pomenijo dragocene prvine za celostno poznavanje okolja in za njegovo funkcionalno in preudarno vključitev v prihodnji pokrajinski razvoj. Izsledki objavljenih raziskav kažejo, da tudi mnogi obrobni, včasih kar zanemarljivi okoljski pojavi z osvetlitvijo njihovih prostorskih sestavin predstavljajo pomembne prvine za celostno poznavanje pokrajine in za njeno usklajeno namembnost pri nadaljnjem razvoju širšega območja.

Marjan Ravbar, David Bole in Janez Nared objavljajo *A creative milieu and the role of geography in studying the competitiveness of cities: the case of Ljubljana* 'Ustvarjalno okolje in vloga geografije pri proučevanju konkurenčnosti mest: primer Ljubljane' (strani 7–34). Delo, ki je novost v naši stroki, je sestavljeno iz dveh delov. V prvem so nakazana teoretično-metodološka izhodišča za preučevanje znanja, ki postaja čedalje pomembnejši lokacijski dejavnik in usmerja pokrajinski oziroma regionalni razvoj. V drugem delu raziskave so izsledki tozadevne problematike v Ljubljani, ki z državno-upravnimi in drugimi spremljajočimi in dopolnilnimi dejavnostmi ter z izobraževalnimi in raziskovalnimi, kulturnimi in drugimi ustanovami zaposluje pretežno bolj izobraženo delovno silo. Vse to poleg relativno stabilnejših delovnih mest, ki so nadpovprečno dobro plačana, prispeva k zgoščevanju prebivalstva v prestolnici in v njenem močno urbaniziranem zaledju. Poleg premišljenega posega v urejanje ali preurejanje mestnega prostora in suburbaniziranega zaledja, mora mesto, ako želi ohraniti vodilno vlogo, usklajevati številne razvojne aktivnosti in potencialne tudi na regionalnem nivoju in vzpodbujati notranjo inovacijsko dinamiko, ki postaja osnovni pospeševalec celostnega razvoja.

Mimi Urbanc in Mateja Breg sta prispevali razpravo *Gravel plains in urban areas: gravel pits as an element of degraded landscapes* 'Prodna ravnina v mestnem prostoru: gramoznice kot prvina degradirane pokrajine' (strani 35–61). Raziskava je zajela ravnico Jarškega proda na levem bregu Save, južno od črnuške industrijsko-obrtne cone, med Tomačevskim prodom in šentjakovskim mostom, kjer je vodovarstveno območje Vodarne Jarški prod in je pomembna za preskrbo Ljubljane. Na tem območju sta dokumentirali 22 gramoznic z velikostjo od 0,25 do 650 arov, ki so globoke od 6 do največ 10 m in so bile aktivne med letoma 1959 in 1995. Po opustitvi pridobivanja proda in peska so postale jame tudi črna odlagališča najrazličnejših odpadkov neznane sestave, ki resno ogrožajo talnico. Analiza zasipnega gradiva iz treh večjih gramoznic je pokazala, da zaenkrat še ne ogroža talnice. Avtorici predlagata strokovno sanacijo gramoznic. Ker je območje znotraj mestnega ozemlja, je primerno, da se mu nameeni nova vloga, in sicer naj postane »naravni park« v mestni pokrajini.

Matej Ogrin je prispeval razpravo *Measuring winter precipitation with snow cover water accumulation in mountainous areas* 'Vodnatost snežne odeje kot kazalec količine padavin v gorskem svetu' (strani 63–91). Uvodoma so prikazane zimske padavine med 21. decembrom 2003 in 7. aprilom 2004 v gorskem svetu zahodne Slovenije; večina jih je bila v obliki snega. Meritve vodnatosti snežne odeje so bile opravljene med 13. marcem in 4. aprilom na petih izbranih krajih (Trnovski gozd, Zahodne Karavanke in Špikova skupina, Spodnje Bohinjske gore in Fužinarske planine). Raziskava je pokazala razlike v količini zimskih padavin med terenskimi podatki in uradnimi dežemerskimi postajami. Vrednosti vodnatosti snežne odeje so tudi zanesljivejše in višje od dežemerskih podatkov. Vzrok za to je v tem, da dežemeri ob močnem vetru spremenijo vetrovne razmere v svoji okolici tako, da se vanje ujame precej manj padavin, kot jih je dejansko bilo.

Urška Petje, Mihael Ribičič in Matjaž Mikoš so prispevali metode za *Computer simulation of stone falls and rockfalls* 'Računalniško simuliranje skalnih podorov' (strani 93–120). Prikazana so teoretična izhodišča za preučevanje podorov in predstavljene metode njihovega raziskovanja na osnovi računalniških simulacij. Raziskava sodi v sklop ciljnega raziskovalnega programa »Metodologija za določanje ogroženih območij in način razvrščanja zemljišč v razrede ogroženosti zaradi zemeljskih plazov«. Prepričan sem, da bodo predstavljene metode obogatile tudi naša geomorfološka preučevanja, ki so že doslej namenjala zemeljskim plazovom, usadam, posedom in podorom posebno raziskovalno pozornost. Avtorji pripominjajo, da bi bile geomorfološke karte (morda v merilu 1 : 50.000), ki bi nadgradile obstoječe geološke karte, koristno izhodišče in dopolnilo za izdelavo ustreznih kart nevarnosti delovanja skalnih podorov.

Objavljene razprave ne prinašajo samo nekaterih novih pojavov in pogledov v okolje, temveč s svojimi izsledki opozarjajo na aplikativno vrednost kritičnih spoznanj. Posamezne sestavine okolja so namreč dinamični, vzročno-posledično in vzajemno povezani pokrajinski atributi, ki opredeljujejo kvaliteto življenjskega okolja. Pravilno in vsestransko vrednotenje posameznih pokrajinskih pojavov in procesov daje tudi smernice za skladnejši regionalni razvoj.

Prispevki so opremljeni s potrebnim znanstvenim aparatom. Nazorno izstopa vsa kartografska dokumentacija, ki poživlja tekstovni del razprav. Drugi zvezek 45. letnika inštitutskega znanstvenoraziskovalnega glasila je uredil novi urednik, dr. Blaž Komac. Izid zbornika je gmotno podprla Agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Milan Natek